

Koncesije za luke od lokalnog značaja i objekte obalne infrastrukture i
vlasništvo u zoni morskog dobra
Tivat, 02.11.2017.

JAVNE OVLASTI TIJELA KOJA UPRAVLJAJU LUKAMA

Doc.dr. sc. Adriana V. Padovan

Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Ova prezentacija rezultat je istraživanja na uspostavnom znanstvenoistraživačkom projektu DELICROMAR, br. 3061:

Razvoj suvremenog pravnog i osigurateljnog režima za hrvatske marine – unapređenje konkurentnosti, sigurnosti, sigurnosne zaštite i zaštite morskog okoliša

www.delicromar.hazu.hr

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost

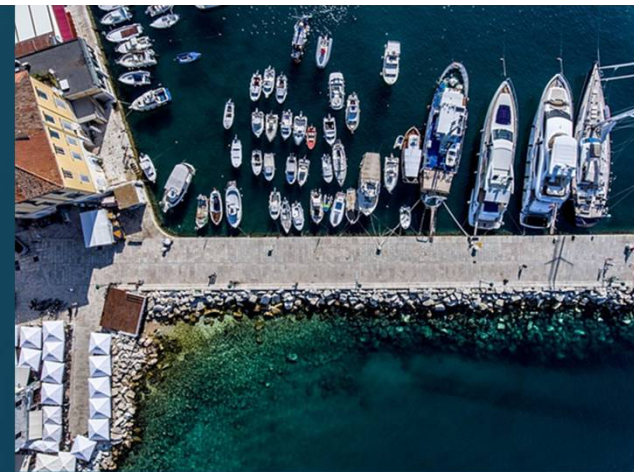
UVOD

- Javne ovlasti i zakonske obveze tijela koje upravlja lukom, u dijelu:
 - Sigurnosti plovidbe
 - Sigurnosne zaštite
 - Zaštite morskog okoliša
 - Održavanja lučkog reda
- Ostale funkcije od javnog interesa – javni promet, maksimizacija iskoristivosti lučke infrastrukture i suprastrukture, poluga za razvoj trgovine, socioekonomske funkcije (ekonomski multiplikator, makroekonomski ciljevi, radna mjesta), estetska i povijesna vrijednost luke i mjesta kojem pripada, korištenje lučkih obala i zemljišta na pomorskom dobru, suradnja i koordinacija s lokalnim vlastima te s lučkom kapetanijom
- Kombinirana uloga - javna i komercijalna funkcija

PRAVNI OKVIR U HRVATSKOJ

- Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (2003.)
- Pomorski zakonik (2004.)
- Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka (2009.) – SOLAS/ISPS
- Podzakonska regulativa:
 - Pravilnik o mjestima zakloništa (2008.)
 - Pravilnik o rukovanju opasnim tvarima, uvjetima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja u lukama (2005.)
 - Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske (2005.)
 - Uredba o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke (2004.)
 - Pravilnik o kriterijima za određivanje namjene pojedinog dijela luke otvorene za javni promet županijskog i lokalnog značaja, način plaćanja veza, uvjete korištenja, te određivanja maksimalne visine naknade i raspodjele prihoda (2007) i dr.
- SOLAS, MARPOL, BWM, WRC, propisi EU...

TIJELO KOJE UPRAVLJA LUKOM

- Lučka uprava / privatni koncesionar
- Lučka uprava – pravna osoba *sui generis*
- Djelatnosti lučke uprave:
 - Briga o gradnji, održavanju, upravljanju, zaštiti i unapređenju pomorskog dobra
 - Gradnja i održavanje lučke infrastrukture financirane iz javnih sredstava
 - Nadzor nad gradnjom, održavanjem i zaštitom lučkog područja, lučke infrastrukture i suprastrukture
 - Kontinuirani i neometani lučki promet, sigurnost plovidbe
 - Pružanje usluga od općeg interesa ili za koje ne postoji interes drugih gospodarskih subjekata
 - Usklađivanje i nadzor koncesionara koji obavljaju gospodarsku djelatnost na lučkom području...

TIJELO KOJE UPRAVLJA LUKOM

- Specifikum – kada lukom upravlja privatni koncesionar?
 - Javne ovlasti/funkcije u rukama privatnog gospodarskog subjekta
- Lučke djelatnosti u lukama posebne namjene?
- Vezane uz posebnu upotrebu i gospodarsko korištenje luka posebne namjene
- Sadržajno je većina djelatnosti koje se obavljaju u lukama posebne namjene identična onima u lukama otvorenim za javni promet (arg. Bolanča, Pravni status morskih luka..., 2003. / VTS RH PŽ 8130/03-3, 11/22/2006)
- U svakom slučaju, tijelo koje upravlja lukom dužno je **brinuti o sigurnosti uplovljavanja/isplovljavanja, privezivanja, sidrenja i boravka plovniha objekata u luci, kao i o zaštiti mora od onečišćenja.**

LUČKE PRISTOJBE I NAKNADE

- ZPDML – čl. 62, 63
- Luke otvorene za javni promet donose lučke tarife:
- Lučke pristojbe (javna davanja za upotrebu lučkog područja i infrastrukture, npr. naknada za korištenje obale, brodska ležarina, pristojba za vez)
- Lučke naknade (za usluge, npr. privez/odvez, ukrcaj/iskrcaj/prekrcaj, prijenos/skladištenje, prihvati i usmjeravanje vozila radi ukrcaja/iskrcaja, prihvati putnika i prtljage, opskrba brodova, putnika i posade, pružanje usluga putnicima, tegljenje, peljarenje, ugostiteljske, servisne usluge, poslovi kontrole kakvoće robe, prihvat otpada, i dr.)
- Upravljanje lukom / komercijalno iskorištavanje luke
- Prihodi lučke uprave (lučke pristojbe, koncesijske naknade) – javni interes, ulaganje u razvoj luke i unapređenje standarda i kvalitete lučke infrastrukture i suprastrukture, sigurnosti, ekološkog standarda
- Prihodi koncesionara (lučke naknade: za lučke usluge) – komercijalni interes
- Sporno u domaćoj praksi – priroda/struktura prihoda koncesionara luke posebne namjene?

ZAŠTITA MORSKOG OKOLIŠA U LUCI

- Zaštita morskog okoliša od onečišćenja s plovnih i plutajućih objekata (pomorsko zakonodavstvo)
- Zaštita morske obale i mora od onečišćenja, osim onečišćenja s plovnih i plutajućih objekata (propisi o vodama i propisi o zaštiti okoliša)
- Posebno o sprečavanju onečišćenja morskim otpadom

ZAŠTITA MORSKOG OKOLIŠA U LUCI

Uloga tijela koje upravlja lukom u implementaciji standarda zaštite morskog okoliša

- Oprema luku prihvatnim uređajima
- Donosi pravilnik o redu u luci
- Donosi plan prihvata i rukovanja otpadom
- Odgovara za implementaciju lučkog reda i plana prihvata otpada
- Osigurava sredstva i opremu za sprječavanje onečišćenja mora, te uklanjanje posljedica onečišćenja mora;
- Nalaže štetniku da prestane s onečišćivanjem i da ukloni otpad
- Osigurava dokaze u slučaju onečišćenja
- Izvještava lučku kapetaniju i pomorsku policiju u slučaju onečišćenja
- Poduzima preventivne mjere i mjere čišćenja

PREVENCIJA ONEČIŠĆENJA BRODSKIM OTPADOM U LUKAMA

1. Prihvatni uređaji

- Za stranke MARPOL-a: obveza opremanja luka i terminala prihvatnim uređajima
- MARPOL standardi za luke – implementacija u RH kroz PZ, ZPDML, podzakonski propisi
- PZ usklađen s Direktivom 2000/59/EC o lučkim prihvatnim uređajima
 - zajednički ekološki standardi za sve luke u EU
 - dostupnost i uporaba lučkih prihvatnih uređaja
 - režim prisilne provedbe, uključujući inspekcijski nadzor i razmjenu informacija
 - ekološki standardi primjenjuju se na sve pomorske objekte (uklj. jahte i brodice) koji uplovljavaju u luke EU, uključujući i luke posebne namjene
- Obveza usklađivanja s ekološkim standardima (MARPOL; EU; domaći propisi) je na tijelu koje upravlja lukom (lučka uprava, ili koncesionar luke posebne namjene), kao tijelu odgovornom za održavanje reda u luci.

PREVENCIJA ONEČIŠĆENJA BRODSKIM OTPADOM U LUKAMA

1. Prihvatni uređaji

- Obveze tijela koje upravlja lukom:
 - Opremiti luku prihvatnim uređajima
 - Usvojiti i implementirati plan prihvata i rukovanja otpadom
 - Izvještavati Ministarstvo o stanju prihvatnih uređaja na godišnjoj osnovi
- Obvezni lučki prihvatni uređaji za sve luke od 2013 (PZ)
- U praksi – slaba implementacija
- Problem: neadekvatni podzakonski propisi, nedostatak potražnje, neadekvatna komunalna infrastruktura, nedostaci u inspekcijskom nadzoru i sankcioniranju
- Rješenja:
 - Daljnje ulaganje u lučke prihvatne uređaje te razvijanje adekvatne infrastrukture u lučkom zaleđu
 - Novi Pravilnik o načinu i uvjetima održavanja reda u lukama i na drugim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora RH (nacrt)

PREVENCIJA ONEČIŠĆENJA BRODSKIM OTPADOM U LUKAMA

2. Izvještavanje i prihvati otpada

- Pravilnik o načinu i uvjetima održavanja reda u lukama i na drugim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora RH
 - Obveza predaje otpada u lučke prihvatne uređaje
 - Primjena na sve brodove, jahte i brodice (osim ratnih brodova) koji uplovljavaju u hrvatske luke i
 - Na sve luke
 - Obveza pismenog izvještavanja o otpadu prethodno ulasku u luku (ne primjenjuje se na brodice i jahte, već samo na brodove)
 - Obveza tijela koje upravlja lukom da osigura prihvat otpada u luci

SIGURNOST U LUCI

Minimalni uvjeti za luke:

- lučki bazen koji omogućava siguran privez, sidrenje i manevriranje plovnih objekata, sigurno obavljanje trgovačkih operacija, ukrcaja i iskrcaja putnika i drugih djelatnosti koje se uobičajeno obavljaju obzirom na namjenu luke;
- objekte sigurnosti plovidbe;
- uredno održavanje dubina na morskom dijelu lučkog područja;
- obalu, uređaje i opremu koji omogućuju siguran privez, pristajanje i sidrenje plovnih objekata;
- uređeni i osvijetljeni kopneni prilazni putovi i radne površine
- sredstva, oprema i obučeno osoblje za protupožarnu zaštitu sukladno namjeni luke i posebnim propisima
- maritimna studija (navigacijska i meteorološko-oceanografska obilježja akvatorija, tehničko-tehnološka obilježja obale i plovnih objekata koji će uplovljavati, mjere maritimne sigurnosti tijekom manevriranja i boravka plovila na mjestu priveza, te postupke u izvanrednim okolnostima)
- Kontrola pristajanja, sidrenja, boravka i plovidbe plovnih objekata na lučkom području

SIGURNOST U LUCI

Red u luci:

- Tijelo koje upravlja lukom donosi pravilnik o redu u luci i odgovara za njegovu implementaciju
- Njime se propisuje
 - namjena pojedinog dijela luke,
 - postupak javljanja,
 - načini uplovljavanja, pristajanja, vezivanja, premještanja, sidrenja i isplovljavanja pomorskih objekata,
 - način kontrole nad obavljanjem tih radnji
 - određuje se stalni i operativni vez, kao i vez za potrebe javnog linijskog pomorskog prometa i za smještaj javnih brodova.

SIGURNOST U LUCI

Uloga tijela koje upravlja lukom

- Izvještava kapetaniju o kršenju pravila o sigurnosti plovidbe
- Objavljuje vremensku prognozu
- Određuje mjesto za privez/sidrenje
- Pravo premještanja plovniha objekata s veza na vez
- Održavanje naprava za privez (bitve, plutače, alke i sl.)
- Čišćenje luke od otpadaka koji ugrožavaju sigurnost plovidbe
- Uklanjanje podrtina i potonulih stvari koje ugrožavaju sigurnost plovidbe ili predstavljaju opasnost za morski okoliš
- Određuje pravila o tegljenju u luci
- Izdaje odobrenja za ribolov, sportske i druge aktivnosti u luci
- Prima prijave dolazaka brodova u luku
- Brodska dokumentacija/deklaracije o opasnim i onečišćujućim tvarima, balastnim vodama i otpadu

SIGURNOST U LUCI

Uloga tijela koje upravlja lukom

- Prvenstvo priveza plovnom objektu kada su ugroženi ljudski životi ili sigurnost plovidbe
- Posebna pravila o mjestu zakloništa (smjernice IMO-a, Rezolucija A949(23)):
 - Ako je kao mjesto zakloništa određena luka, lučka uprava ili drugo tijelo koje upravlja lukom dužno je primiti brod kojem je potrebna pomoć u luku i pružiti mu potrebnu pomoć.
- Siguran ukrcaj/prekrcaj/iskrcaj tereta i putnika – mjere otklanjanja opasnosti

SIGURNOST U LUCI

- Posebna pravila i protokoli o rukovanju opasnim tvarima, rasutim i ostalim teretima (IMDG, IBC, IGC, IMSB, MARPOL, BLU CODE...)
 - Obavezno ustrojena služba nadzora rukovanja opasnim tvarima i provođenja sigurnosnih, odnosno zaštitnih i drugih mjera, te odrediti način obavješćavanja nadležnih tijela i određenih službi u slučaju opasnosti.
 - Operativno uputstvo brodu s informacijama za pristajanje i boravak broda u luci, o rukovanju opasnim tvarima u luci, smještanju zaštitnih sredstava, načinu pozivanja zaštitnih službi u luci, snabdijevanju broda i dr.
 - Deklaracija broda o opasnim i onečišćujućim tvarima
 - Posebni akt lučke uprave o klasi i količini opasnih tvari kojom se može rukovati u luci odnosno s kojom brod može uploviti u luku.
 - Sigurnosne mjere za rukovanje pojedinim vrstama opasnih tvari, te kontinuirano za vrijeme rukovanja opasnim tvarima provedba reda na području luke gdje se vrši rukovanje opasnim tvarima.
 - Stručna osoba u luci za rukovanje opasnim i onečišćujućim tvarima
 - Sigurnosna kontrolna lista za rukovanje opasnim tvarima
 - Posebna pravila luke o snabdijevanju gorivom u luci, o rukovanju plinovima, eksplozivnim tvarima, o iskrcaju i ukrcaju rasutog tereta,

SIGURNOSNA ZAŠTITA U LUKAMA

- Odgovornost i obveza tijela koje upravlja lukom
- SOLAS – ISPS kodeks
- Ustrojena služba sigurnosne zaštite, časnik za sigurnosnu zaštitu (PFSO)
- Obvezna sigurnosna procjena
- Plan sigurnosne zaštite luke – definira postupke, mjere i aktivnosti za svaki stupanj sigurnosne zaštite.
- Izdavanje i evidencija identifikacijskih oznaka za osobe i vozila
- Stupnjevi sigurnosne zaštite 1 – 3 i odgovarajuće zaštitne mjere
- Redovni pregledi sigurnosti luke (PFSO)
- Izobrazba osoblja s poslovima i zadacima sigurnosne zaštite
- Sigurnosni oprez i pripravnost
- Ispravnost sigurnosne opreme
- Kontrola pristupa
- Vježbe sigurnosne zaštite
- Primjena na luke u koje pristaju putnički brodovi u međunarodnoj plovidbi, teretne brodove BRT 500 i više

UMJESTO ZAKLJUČKA

- Kombinacija javnih i komercijalnih funkcija luke
- Ravnoteža između općeg javnog i privatnih komercijalnih interesa
- Tijelo koje upravlja lukom – javno tijelo ili privatni koncesionar
- Specifičnost u obavljanju javnih funkcija luke kada je pod upravom privatnog koncesionara
- Implementacija standarda sigurnosti, sigurnosne zaštite, zaštite morskog okoliša i reda u luci je odgovornost tijela koje upravlja lukom
- Ovlasti: regulatorne + implementacija (ustrojavanje odgovornih službi, časnika)
- Specifičnost implementacije u lukama kojima upravljaju privatni koncesionari

Hvala na pažnji...

Pitanja?